

FYLKESMANNEN
I ROGALAND

Dykkar ref.:

Vår dato: 21.08.2013

Vår ref.: 2013/4262

Arkivnr.: 461.4

Hå kommune
Postboks 24
4368 Varhaug

Postadresse:
Postboks 59 Sentrum,
4001 Stavanger

Besøksadresse:
Lagårdsveien 44, Stavanger

T: 51 56 87 00

F: 51 52 03 00

E: fmropost@fylkesmannen.no

www.fylkesmannen.no/rogaland

Hå kommune - Oversending av rapport etter undersøking av kommunen som miljøvernmynde etter forskrift om organisk gjødsel

Vi syner til varsla undersøking av Hå kommune og vedlagte rapport. Rapporten tar for seg funn og merknader som blei avdekka under undersøkinga.

Undersøkinga er landsomfattande, og inngår i eit arbeid sett i gang etter initiativ frå Miljødirektoratet. Forskrift om organisk gjødsel er under revisjon, og erfaringane frå kommuneundersøkingane skal nyttast i revisjonsarbeidet. Det har blitt gjennomført undersøkingar i tre kommunar i kvart fylke. Fylkesmannen vil takke Hå kommune for eit godt samarbeid.

Kommunen må snarast rette opp funna. Fylkesmannen ber om at det blir sendt skriftleg tilbakemelding innan **1. november 2013**, der kommunen gjer greie for tiltak som skal gjennomførast for å rette opp funna.

Med helsing

Marit Sundsvik Bendixen
fung. fylkesmiljøvernssjef

Monica Dahlmo
rådgivar

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikkje underskrift

Saksbehandlar: Monica Dahlmo
Saksbehandlar telefon: 51 56 89 66
E-post: fmromda@fylkesmannen.no

Kopi til:
Miljødirektoratet

Postboks 5672 Sluppen 7485 Trondheim

Fylkesmannen i Rogaland

Miljøvernavdelinga

Sakshandsamar: Monica Dahlmo
Telefon: 51 56 89 66

Arkivnr.: 410
Saksnr.: 2013/4262
Rapport nr. 2013.003.R.FMRO

Rapport etter undersøking av Hå kommune - Miljøvernområdet

Namn: Hå kommune	
Postadresse: 4368 Varhaug	Organisasjonsnr.: 974616300
Besøksadresse: Rådhusgata 8, Varhaug	Bransjenr. (NACE-kode): 84.130
Kontrolldato: 30. mai 2013	Kommunenr.: 1119
Kontaktperson i verksomheita: Olav Magne Tonstad	Kontrollgruppe: Marit Sundsvik Bendixen, Monica Dahlmo frå Fylkesmannen og Margit Årreskjold frå Miljødirektoratet (Tidlegare Klima- og forureiningsdirektoratet)

Samandrag:

Undersøkinga omfatta følgjande tema:

Forureining: Korleis kommunen som styresmakt vedrørande forureining

- a) fører tilsyn med forureinings situasjonen og med forureining frå landbruket spesielt
- b) forvaltar forskrift om organiske gjødsel del III

Resultat frå kontrollen:

Det ble gjort 2 funn i undersøkinga:

- Det er gjort politisk vedtak om å gi dispensasjon til spreiring av husdyrgjødsel etter 1. september fram til 15. september. Søknadar om seinare spreiring enn 1. september blir handsama enkeltvis og skriftlig, men alle som søker får dispensasjon. Det fører til at same søkjar kan få dispensasjon fleire år på rad utan at t.d. lagerkapasiteten blir auka. Vi ser på dette som eit ugyldig vedtak som ikkje kan bli lagt til grunn ved handsaming av søknadar.
- Ikkje alle gjødsellager blir kontrollert og godkjent før de blir tatt i bruk.

Det ble gitt merknader til følgjande forhold:

- Kommunen manglar ressursar til å gjere synfaringar av generell karakter for å vurdere avrenning frå utesilo-anlegg der graset er lagt rett på bakken.
- Kommunen har god praktisk handtering av saker etter forskrift om organisk gjødsel, men manglar skriftlige rutinar og sjekklister.

Dato: 21. august 2013

Marit Sundsvik Bendixen
fung. fylkesmiljøvern sjef

Monica Dahlmo
rådgivar

Dokumentet er godkjent elektronisk av Fylkesmannen i Rogaland og krev difor ikkje signatur.

1. Innleiing

Denne rapporten er utarbeida etter ei undersøking i Hå kommune i mai 2013.

I undersøkinga blei det sett på korleis kommunen forvaltar forskrift om organisk gjødsel del III, bruk og lagring av husdyrgjødsel og silopressaft. Det blei fokusert på korleis kommunen som styremakt på dette området sikrar at bruk og lagring av husdyrgjødsel og silopressaft ikkje fører til forureining.

Rapporten viser berre funn og merknader som vart avdekka ved undersøkinga. Rapporten gir difor ingen fullstendig vurdering av korleis kommunen arbeider med dette temaet.

Undersøkinga er landsomfattande, og inngår i eit arbeid satt i gang etter initiativ frå Klima- og forureinings-direktoratet (KLIF). Forskrift om organisk gjødsel er under revisjon, og erfaringane frå kommuneundersøkingane skal nyttast i revisjonsarbeidet. Undersøkinga er utført som systemrevisjon. Klif deltok på undersøkingane i Rogaland då Rogaland nasjonalt sett er i ei særstilling med omfattande husdyrproduksjon.

Undersøkinga blei gjennomført ved gransking av dokumenter og ved intervju av tilsette i kommunen. Rapporten handlar om funn og merknader som vart avdekka i undersøkinga.

2. Definisjonar

- Funn er brot på krav fastsett i eller i medhald av lov eller forskrift.
- Merknad er forhold som ikkje vert omfatta av definisjon for funn, men der tilsynsmyndigheita peikar på eit betringspotensial som med tida kan verta eit brot på regelverket.

3. Dokumentunderlag

Dokumentunderlaget for undersøkinga var:

- Aktuelle lovar og forskrifter
- Kommunens eigen dokumentasjon knytt til den daglege drift og forhold av betydning for tema for undersøkinga.

Dokumenter som er spesielt viktige for gjennomføring av undersøkinga er lista opp på side 4.

Oppdatert lovverk er tilgjengeleg på www.lovdatab.no. Sjå og www.regelhjelp.no

4. Resultata frå kontrollen

Funn 1:

Det er gjort politisk vedtak om å gi dispensasjon til spreining av husdyrgjødsel etter 1. september fram til 15. september. Søknadar om seinare spreining enn 1. september blir handsama enkeltvis og skriftlig, men alle som søker får dispensasjon. Dette er å sjå på som eit ugyldig vedtak, som fører til at same søkjar kan få dispensasjon fleire år på rad utan at t.d. lagerkapasiteten blir auka.

Regelverk:

Forskrift om organisk gjødsel § 23. Forvaltningslova § 2.

Kommentar:

Mangel på lagerkapasitet er ein vanlig årsak til at husdyrgjødsel blir spreidd seint i sesongen. Husdyrgjødsel blir best utnytta når den blir brukt tidleg i vekstsesongen. Spreiing så seint som mellom 1.-15. september har klart mindre gjødsleffekt. Normalt er det mykje nedbør på hausten, og risikoen for at næringsstoffene går ut i vassdraget i staden for å bli nytta av plantene er stor. Ved å tillate årvisst sein spreiding vil mange tilpasse drifta til dette i staden for å bygge ut nødvendig lagerkapasitet. Spreiing av husdyrgjødsel tidlig i vekstsesongen er eit viktig tiltak for å betre vasskvaliteten.

Funn baserer seg på:

Opplysningar gitt ved intervju.

Funn 2:

Ikkje alle gjødsellager blir kontrollert og godkjent før de blir tatt i bruk.

Regelverk:

Forskrift om organisk gjødsel § 20 tredje ledd.

Kommentar:

Krav i forskrifta om at kommunen skal godkjenne og kontrollere gjødsellager før det kan takast i bruk, er strengare enn krav til kontroll etter plan – og bygningslova. Kommunen har som praksis å kontrollere alle bygg som har fått tilskot frå Innovasjon Norge.

Funn baserer seg på:

Opplysningar gitt ved intervju.

Merknad 1:

Kommunen manglar ressursar til å gjere synfaringar av generell karakter for å vurdere avrenning frå utesilo-anlegg der graset er lagt rett på bakken.

Kommentar:

Bruk av utesilo der graset blir lagt rett på bakken utgjør ein potensiell fare for avrenning avhengig av kor tørt graset er ved innlagring. Eventuell pressaft vil kunne renne via overflata eller gjennom grøftesystema til vassdraga. Det er svært lite pressaft som skal til før at vassdraga blir negativt påverka. I arbeidet med å betre vasskvaliteten i Jærvassdraga er god handtering av pressaft eit viktig tiltak. Kommunen skal etter § 29 føre tilsyn med at del III i forskrifta blir etterlevd. Krav til lager for silopressaft er omtalt i §21. Her visast det til tekniske retningslinjer fastsett av Landbruksdepartementet. Retningslinjene er gamle, og tek ikkje opp i seg problematikken kring bruk av utesilo.

Merknad 2:

Kommunen har god praktisk handtering av saker etter forskrift om organisk gjødsel, men manglar skriftlege rutinar og sjekklister.

Kommentar:

Mangel på rutinar gjer kommunen meir sårbar.

Andre forhold

Det først ikkje register over leigd spreieareal. Det er knapt med spreieareal på Jæren, og det er vanleg å leige spreieareal hos andre, og å køyre husdyrgjødsel utover kommunegrensene. Det er arbeidskrevjande å føre register over leigd spreieareal, og det må samarbeidast utover kommunegrensene skal eit slikt register fungere. Mangel på spreiearealregister gjer at det er mogleg at same areal blir oppgitt av fleire føretak.

Kommunen har ikkje gjort vurderingar om krav til tap av nitrogen jamfør § 19.

5. Gjennomføring

Undersøkinga vart gjennomført som ein systemrevisjon. Den omfatta følgjande aktivitetar:

Opningsmøte og intervju: 30.05.2013

Informasjon frå Fylkesmannen om gjennomføring av undersøkinga. seks personar blei intervjua.

Slutt møte: 13.06.2013

Oppsummering med presentasjon av resultatata.

Dokumentasjonsunderlag for Fylkesmannen si undersøking

Nedanfor er dei dokumenta som var spesielt viktige som dokumentunderlag for undersøkinga lista opp:

- Lov av 13. mars 1981 om vern mot forureining og om avfall (forureiningslova)
- Forskrift om organisk gjødsel av organisk opphav del III
- Organisasjonskart for Hå kommune
- Årsrapport Hå kommune 2012
- Delegasjonsreglement for Hå kommune
- Døme på enkeltsaker

Deltakarar på Fylkesmannens undersøking

I tabellen under er det vist ei oversikt over deltakarane frå Hå kommune som var tilstades på opningsmøte og kven som vart intervjua og kven som var tilstades på slutt møte.

Namn	Funksjon	Opnings- møte	Intervju	Slutt møte
Rolf Einar Ree	kommunalsjef	X	X	
Olav Magne Tonstad	Jordbrukssjef	X	X	X
Alf Henning Haugland	Fagkonsulent	X	X	
Else Brit Helland	Fagkonsulent	X	X	X
Asbjørn Netland		X	X	
Jan Håland			X	